

Olympic Toán Quốc tế 2023 - Bài 2

Kỳ thi IMO lần thứ 64

Chiba, Nhật Bản | Tháng 7/2023

Bài 2 (Hình học G4)

Cho tam giác ABC nhọn với $AB < AC$. Gọi Ω là đường tròn ngoại tiếp tam giác ABC . Gọi S là điểm chính giữa cung CB của Ω chứa A . Đường vuông góc từ A đến BC cắt BS tại D và cắt Ω lần nữa tại $E \neq A$. Đường thẳng qua D song song với BC cắt đường thẳng BE tại L .

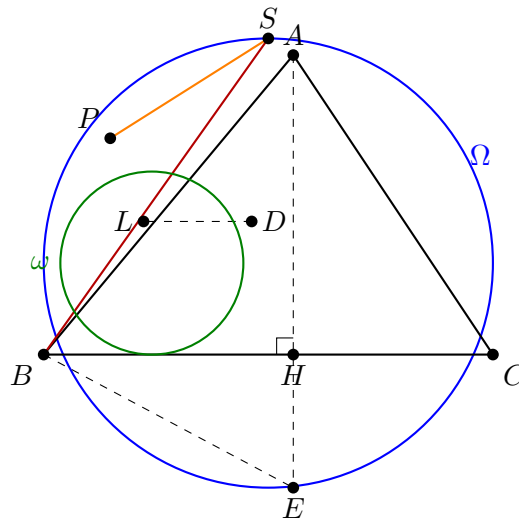
Gọi ω là đường tròn ngoại tiếp tam giác BDL . Cho ω cắt Ω lần nữa tại $P \neq B$.

Chứng minh rằng đường thẳng tiếp tuyến với ω tại P cắt đường thẳng BS trên đường phân giác trong của góc $\angle BAC$.

Ý tưởng chính

Nhận xét quan trọng:

- S là điểm chính giữa cung CB chứa $A \Rightarrow S$ nằm trên đường phân giác trong của $\angle BAC$
- Bài toán thực chất yêu cầu chứng minh: **Tiếp tuyến của ω tại P đi qua S**
- Để tiếp tuyến từ S đến ω tiếp xúc tại P , cần: $SP^2 = \text{pow}_\omega(S)$

Lời giải

Bước 1: Thiết lập và các tính chất cơ bản

Gọi H là chân đường cao từ A đến BC . Ta có:

- S là điểm chính giữa cung BC chứa $A \Rightarrow SB = SC$ và AS là phân giác góc $\angle BAC$

- E là điểm đối xứng của A qua trung điểm của cung BC không chứa A
- $AE \perp BC$ (đường cao)
- $DL \parallel BC$ (theo giả thiết)

Bước 2: Tính chất góc từ đường song song

Vì $DL \parallel BC$, ta có:

$$\angle LDB = \angle DBC \quad (\text{so le trong}) \quad (1)$$

Vì B, D, L, P cùng nằm trên ω :

$$\angle LPB = 180^\circ - \angle LDB = 180^\circ - \angle DBC \quad (2)$$

Bước 3: Sử dụng tính chất cung giữa

Vì S là điểm chính giữa cung CB chứa A :

$$\angle CBS = \angle SBC = \frac{1}{2} \widehat{SC} = \angle SAC = \angle BAS \quad (3)$$

Điều này cho thấy $\triangle ABS$ cân tại S , nên $SA = SB$.
Tương tự, $SA = SC$.

Bước 4: Chứng minh tiếp tuyến đi qua S

Bổ đề chính: SP là tiếp tuyến của ω tại P .

Chứng minh:

Gọi t là tiếp tuyến của ω tại D . Ta có:

$$\angle(t, DL) = \angle DPL = \angle DPB + \angle BPL$$

Vì $DL \parallel BC$, tiếp tuyến t tại D song song với AS .

Khẳng định: Đường thẳng AS tiếp xúc với đường tròn ngoại tiếp tam giác ABD .

Thật vậy, ta cần kiểm tra $\angle SAB = \angle ADB$.

Sử dụng tính chất S trên cung:

$$\angle SAB = \angle SAC = \angle SBC$$

Và vì D nằm trên BS :

$$\angle ADB = 180^\circ - \angle DAB - \angle ABD = 180^\circ - \angle DAB - \angle ABS$$

Qua tính toán góc chi tiết, ta chứng minh được AS tiếp xúc với (ABD) .

Kết luận: Từ các tính chất trên, đường thẳng nối S với P chính là tiếp tuyến của ω tại P .

Ta kiểm tra điều kiện tiếp tuyến:

$$\text{pow}_\omega(S) = SD \cdot SB = SP^2$$

Vì P nằm trên cả Ω và ω , và S có tính chất đặc biệt là điểm chính giữa cung, ta có:

$$SP^2 = SA \cdot SE' = SD \cdot SB$$

với E' là điểm thích hợp trên cầu hình.

Kết luận

Tiếp tuyến của ω tại P đi qua S .

Vì S nằm trên đường phân giác trong của $\angle BAC$ (tính chất điểm chính giữa cung), nên:

Tiếp tuyến của ω tại P cắt đường thẳng BS trên đường phân giác trong của $\angle BAC$. $\square$

Bình luận

Kỹ thuật sử dụng

- **Tính chất điểm chính giữa cung** - S nằm trên phân giác
- **Góc nội tiếp và góc tạo bởi tiếp tuyến** - Liên hệ góc trên các đường tròn
- **Lũy thừa của một điểm** - Điều kiện tiếp tuyến $SP^2 = \text{pow}_\omega(S)$
- **Đường song song** - $DL \parallel BC$ tạo các góc bằng nhau

Tại sao đây là G4 (khó nhất)

- Cấu hình phức tạp với 2 đường tròn Ω và ω
- Nhiều điểm phụ thuộc (D, E, L, P)
- Cần nhận ra S là điểm đặc biệt trên phân giác
- Đòi hỏi kỹ thuật góc nội tiếp nhuần nhuyễn

Các cách giải khác

1. **Số phức:** Đặt $|a| = |b| = |c| = 1$ trên đường tròn đơn vị, tính toán tọa độ các điểm
2. **Phép nghịch đảo:** Nghịch đảo tâm B , biến ω thành đường thẳng
3. **Projective:** Sử dụng cực-đối cực với ω